

Tutkinnon perusteet

Taideteollisuusalan perustutkinto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Taideteollisuusalan perustutkinto

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Taideteollisuusalan perustutkinnon suorittanut osaa valmistaa oman alansa tuotteita, tiloja tai palveluita. Alalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan. Hän hallitsee alansa tyypillisimmät materiaalit, työvälineet ja valmistusmenetelmät.

Taideteollisuusalan perustutkinnon suorittanut työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita, tiloja tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomaa mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusalan perustutkinnon suorittanut voi toimia yrittäjänä tai alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, ohjaustoiminnassa, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus-, rakentamis- ja huoltotehtävissä.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Taideteollisuusalan perustutkinnon suorittanut voi toimia yrittäjänä tai alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, ohjaustoiminnassa, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus-, rakentamis- ja huoltotehtävissä.

Tutkinnon suorittaja valitsee yhden osaamisalan seuraavista suorittaessaan tätä tutkintoa:

- jalometalliala
- kello- ja mikromekaniikanala
- käsityön ohjaustoiminta
- metalliseppänala
- puuseppänala
- restaurointiala
- saamenkäsityö
- sisustusala
- soitinrakennusala
- tuotteen valmistus
- verhoiluala

Perusteen nimi	Taideteollisuusalan perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-4159-2022
Korvattavat määräykset	OPH-5159-2021
Koulutukset	Taideteollisuusalan perustutkinto (321141)
Osaamisalat	Metalliseppäalan osaamisala (1708) Verhoilualan osaamisala (1716) Käsityön ohjaustoiminnan osaamisala (1709)

	Sisustusalan osaamisala (1713)
	Puusepäntalan osaamisala (1710)
	Restaurointialan osaamisala (1711)
	Jalometallialan osaamisala (1706)
	Soitinrakennusalan osaamisala (1714)
	Tuotteen valmistuksen osaamisala (1715)
	Saamenkäsityön osaamisala (1712)
	Kello- ja mikromekaniikanalan osaamisala (1707)
Tutkintonimikkeet	Kelloseppä (10054)
	Mikromekaanikko (10055)
	Artesaani (10091)
Voimaantulo	01.08.2023
Pdf luotu	28.10.2024

Sisältö

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	19
2.1. Tuotteistaminen ja osaamisesta viestiminen, 10 osp (107045).	19
2.2. Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp (107031).	21
2.3. Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp (107032).	23
2.4. Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107033).	25
2.5. Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107029).	27
2.6. Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107030).	29
2.7. Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107034).	31
2.8. Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp (107035).	33
2.9. Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107036).	35
2.10. Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp (107037).	37
2.11. Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107038).	39
2.12. Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp (107039). . .	41
2.13. Tilan stailaaminen, 15 osp (107040).	42
2.14. Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp (107104).	45
2.15. Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107041).	47
2.16. Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp (107087).	49
2.17. Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp (107088).	51
2.18. Visuaalinen myyntityö, 15 osp (107089).	53
2.19. Huippuosajana toimiminen, 15 osp (106730).	55
2.20. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (106735).	57
2.21. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734). . .	58
2.22. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731).	60
2.23. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733).	62
2.24. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732).	64
2.25. Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp (107090).	66
2.26. Metallisepänelän tuotteen valmistaminen, 45 osp (107091).	69
2.27. Puusepänelän tuotteen valmistaminen, 45 osp (107092).	71
2.28. Restaurointi, 45 osp (107093).	73
2.29. Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp (107094).	75
2.30. Soittimen rakentaminen, 45 osp (107095).	77
2.31. Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp (107096).	79

2.32. Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp (107097).	81
2.33. Verhoilu, 45 osp (107098).	83
2.34. Kellon tai mikromekaanisen laitteen valmistaminen, 45 osp (107099).	85
2.35. Kellon tai mikromekaanisen laitteen huoltaminen ja korjaaminen, 45 osp (107100).	87
2.36. Erikoistuminen kellosepän työhön, 30 osp (107101).	89
2.37. Erikoistuminen mikromekaanikon työhön, 30 osp (107102).	91
2.38. Saamenkäsityötuotteen valmistaminen, 45 osp (107103).	93
2.39. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (106727).	95
2.40. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (106728).	116
2.41. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (106729).	121
3. Jalometallialan osaamisala.	133
4. Kello- ja mikromekaniikanalan osaamisala.	134
5. Käsityön ohjaustoiminnan osaamisala.	135
6. Metalliseppäalan osaamisala.	136
7. Puusepänanalan osaamisala.	137
8. Restaurointialan osaamisala.	138
9. Saamenkäsityön osaamisala.	139
10. Sisustusalan osaamisala.	140
11. Soitinrakennusalan osaamisala.	141
12. Tuotteen valmistuksen osaamisala.	142
13. Verhoilualan osaamisala.	143
14. Osaamisen arviointi.	144
15. Liite 1. Arvoperusta.	145
16. Liite 2. Luvat ja pätevyudet.	146

1. Tutkinnon muodostuminen

Taideteollisuusalan perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Tutkintoon sisältyy pakollinen tutkinnon osa tuotteistaminen ja osaamisesta viestiminen (10 osaamispistettä).

Taideteollisuusalan perustutkinto sisältää 11 osaamisalaa: jalometallialan osaamisala, kello- ja mikromekaniikanalan osaamisala, metallisepäntalan osaamisala, käsityön ohjaustoiminnan osaamisala, puusepäntalan osaamisala, restaurointialan osaamisala, saamenkäsityön osaamisala, sisustusalan osaamisala, soitinrakennusalan osaamisala, tuotteen valmistamisen osaamisala sekä verhoilualan osaamisala.

Tutkintonimike on artesaani, kelloseppä tai mikromekaanikko riippuen osaamisalavalinnoista.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 145 OSP
Pakolliset tutkinnon osat 10 osp
Tuotteistaminen ja osaamisesta viestiminen, 10 osp
Jalometallialan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepäälän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepäälän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp

Verhoilu, 45 osp
<p>Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp</p> <p><i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i></p>
<p>Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp</p> <p><i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i></p>
<p>Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp</p> <p><i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i></p>
<p>Korkeakouluopinnot 5-15 osp</p> <p><i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i></p>
<p>Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp</p>
<p>Kello- ja mikromekaniikanalan osaamisala 135 osp</p>
<p>Kelloseppä 135 osp</p>
<p>Pakolliset tutkinnon osat 120 osp</p>
Kellon tai mikromekaanisen laitteen valmistaminen, 45 osp
Kellon tai mikromekaanisen laitteen huoltaminen ja korjaaminen, 45 osp
Erikoistuminen kellosepän työhön, 30 osp
<p>Valinnaiset tutkinnon osat 15 osp</p>
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp

Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Mikromekaanikko 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 120 osp
Kellon tai mikromekaanisen laitteen huoltaminen ja korjaaminen, 45 osp
Kellon tai mikromekaanisen laitteen valmistaminen, 45 osp
Erikoistuminen mikromekaanikon työhön, 30 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 15 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp

Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Käsityön ohjaustoiminnan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp

Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp

Metalliseppäalan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Metalliseppäalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Puuseppäalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp

Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.

Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa | 5-15 osp

Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.

Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta | 5-15 osp

Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.

Korkeakouluopinnot | 5-15 osp

Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja | 1-25 osp

Puusepänanalan osaamisala | 135 osp

Artesaani | 135 osp

Pakolliset tutkinnon osat | 45 osp

Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp

Valinnaiset tutkinnon osat | 90 osp

Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp

Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp

Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp

Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp

Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp

Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp

Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp

Tilan stailaaminen, 15 osp

Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp

Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp

Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp

Visuaalinen myyntityö, 15 osp

Huippuosajana toimiminen, 15 osp

Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp

Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänelän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Restaurointialan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepäälän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepäälän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp

<i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Saamenkäsityön osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Saamenkäsityötuotteen valmistaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänelän tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp

Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverstakossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Sisustusalan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp

Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Soitinrakennusalan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp

Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp
Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp
<i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp

<p><i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i></p>
<p>Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp</p> <p><i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i></p>
<p>Korkeakouluopinnot 5-15 osp</p> <p><i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i></p>
<p>Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp</p>
<p>Tuotteen valmistuksen osaamisala 135 osp</p>
<p>Artesaani 135 osp</p>
<p>Valinnaiset tutkinnon osat 45 osp</p>
<p>Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp</p>
<p>Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp</p>
<p>Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp</p>
<p>Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp</p>
<p>Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp</p>
<p>Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp</p>
<p>Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp</p>
<p>Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp</p>
<p>Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp</p>
<p>Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp</p>
<p>Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp</p>
<p>Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp</p>
<p>Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp</p>
<p>Tilan stailaaminen, 15 osp</p>
<p>Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp</p>
<p>Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp</p>
<p>Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp</p>
<p>Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp</p>
<p>Visuaalinen myyntityö, 15 osp</p>
<p>Huippuosaajana toimiminen, 15 osp</p>
<p>Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp</p>
<p>Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp</p>
<p>Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp</p>

Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp
Verhoilualan osaamisala 135 osp
Artesaani 135 osp
Pakolliset tutkinnon osat 45 osp
Verhoilu, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 90 osp
Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp
Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp

Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp
Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp
Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp
Tilan stailaaminen, 15 osp
Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp
Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp
Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp
Visuaalinen myyntityö, 15 osp
Huippuosaajana toimiminen, 15 osp
Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp
Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp
Käsityötaidon ohjaaminen, 45 osp
Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp
Restaurointi, 45 osp
Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp
Soittimen rakentaminen, 45 osp
Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp
Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverstakossa, 45 osp
Tutkinnon osa tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan tekstiili- ja muotialan perustutkinnosta. Sisällytettävän tutkinnon laajuus on tässä kohtaa enintään 45 osp ja vähintään 15 osp.</i>
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa tai osat sisältävät työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia toisesta ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteesta.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp

Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja | 1-25 osp

YHTEISET TUTKINNON OSAT | 35 OSP

Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet | 9 osp

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet ovat tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita

2. Tutkinnon osat

2.1. Tuotteistaminen ja osaamisesta viestiminen, 10 osp (107045)

Ammattitaitovaatimukset

Osaamisen tuotteistaminen

Opiskelija

- tunnistaa osaamisen tuotteistamisen merkityksen ammatillisen identiteetin rakentamisessa
- tunnistaa omia tai yrityksen osaamisen vahvuuksia
- kokoaa ja jäsentelee tietoa osaamisesta
- kartoittaa keskeisiä alan toimijoita ja yhteistyökumppaneita
- tunnistaa erilaisia kohderyhmiä
- selvittää toimintaympäristön ominaispiirteitä ja hyödyntää tietoa viestinnän suunnittelussa
- ideoi visuaalista ilmettä tai hyödyntää yrityksen visuaalista ohjeistusta
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta

Viestinnän toteuttaminen

Opiskelija

- dokumentoi työskentelyä digitaalisesti
- hyödyntää dokumentaatiota osaamisesta ja koostaa valitulle kohderyhmälle soveltuvaa digitaalista sisältöä
- tuottaa lyhyen tuote- tai palvelukuvaustekstin kotimaisella kielellä (suomi, ruotsi tai saame) sekä yhdellä vieraalla kielellä
- käyttää alan ammattisanastoa
- viimeistelee sisällön kohderyhmää puhuttelevaksi ja ottaa huomioon estetiikan ja visuaalisuuden
- valitsee osaamisesta ja palveluista viestimiseen soveltuvia viestintäkanavia

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisestitarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa perustietoamuuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisestitarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisestimuuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissaselviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteistahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisestiarvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissaselviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapojasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellustiarvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijattoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisestiesittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteitaarvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseenymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä ammattialansa käytännön työtehtävissä tuotteistamalla osaamista ja viestimällä palvelusta tai tuotteesta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Tämä tutkinnon osa voidaan suorittaa itsenäisenä kokonaisuutena tai jonkin ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä siten, että arviointi irrotetaan omaksi kokonaisuudekseen.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyydet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.2. Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön valmistaminen, 45 osp (107031)

Ammattitaitovaatimukset

Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustyön suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- noudattaa alan säädöksiä ja leimauskäytänteitä
- ottaa vastaa tilauksen ja kartoittaa asiakkaan tarpeet
- ideoi ja suunnittelee toteuttamisvaihtoehtoja
- keskusteleee asiakkaan kanssa jalometallialan tuotteen tai kaiverrettavan työn ominaisuuksista
- piirtää käsivaraisia teknisiä piirustuksia ja esityskuvia tai toteuttaa piirustukset 3D-mallintaen ja visualisoiden
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- käyttää työsuunnitelmia ja piirustuksia vuorovaikutustilanteissa asiakkaan kanssa
- tekee tuotteen valmistusprosessiin liittyviä laskelmia
- vertailee ja valitsee valmistukseen sopivia materiaaleja ja tarvikkeita sekä ottaa huomioon tuotteen toteuttamiskelpoiset valmistusmahdollisuudet
- arvioi valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyyteen ja esteettisyyteen
- valitsee esteettiseen ja rakenteelliseen ilmaisuun sopivat materiaalit ja tekniikat
- laatii alustavan kustannusarvion tuotteelle
- dokumentoi suunnittelua
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Jalometallialan tuotteen tai kaiverrustöiden valmistus

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa jalometallialan tuotteen tai kaiverrustöitä, jotka laadultaan sekä mitoitukseltaan vastaavat tehtyjä suunnitelmia ja jalometallialalle tyypillisiä laatuvaatimuksia
- käsittelee arvokkaita materiaaleja ja huolehtii jalometallin talteenotosta
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon materiaalien, tuotteen ja työskentelyn erityispiirteet
- hyödyntää tarvittaessa 3D-teknologiaa työn valmistuksessa
- käyttää erilaisia kultasepän, hopeasepän tai kaivertajan valmistustekniikoita, kuten juottaminen, niittaaminen, hiominen, kiillottaminen, kivenistutus, metallin muokkaaminen, tekstikaiverrus, monogrammikaiverrus tai sormuskaiverrus
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- viimeistelee työn jalometallialan laativaatimusten ja asiakkaan toiveiden mukaiseksi
- hinnoittelee valmistamansa tuotteen verraten hinnoittelua laatimaansa hinta-arvion
- luovuttaa työn asiakkaalle ja kertoo tuotteen käyttö- ja hoito-ohjeet
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuus ja työhyvinvointi

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia

- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla asiakkaalle jalometallista tuotteen tai kaiverrustöitä tai molempia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.3. Asiakaspalvelun ja myyntityön toteuttaminen, 15 osp (107032)

Ammattitaitovaatimukset

Asiakaspalvelutilanteissa toimiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- perehtyy oman työpaikkansa liikeideaan tai toiminta-ajatukseen
- huomioi asiakkaan asiakaspalvelutilanteen alussa
- keskustelee asiakkaan kanssa ja selvittää asiakkaan tarpeet ja toiveet
- hyödyntää ammattialan osaamista ja pyytää tarvittaessa apua
- esittelee asiakkaalle tuotteita tai palveluja ja ohjaa niiden käytössä
- tekee lisämyyntiä tai suosittelee lisäpalveluja
- palvelee vieraskielistä asiakasta tavallisimmissa asiakaspalvelutilanteissa
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- noudattaa vaitiolovelvollisuutta
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Tuotteiden esillepano

Opiskelija

- vastaanottaa tuotteita, purkaa kuormia ja varastoi eri tuoteryhmiä
- asettelee tuotteita myyntiin
- rakentaa esillepanoja huomioiden myynnin edistämisen ja estetiikan
- tuntee edustamansa tuotteet
- siistii ja järjestää asiakas- ja työtiloja asiakaspalvelun ohella
- huolehtii asiakasturvallisuudesta

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimien oman alansa myyntitapahtuman tai kaupan asiakaspalvelun ja myynnin työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.4. Asiakastyön suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107033)

Ammattitaitovaatimukset

Asiakastyön suunnittelu

Opiskelija

- osallistuu asiakkaan hankintaan
- selvittää asiakkaan tarpeet ja toiveet
- tuottaa esteettisiä ja monipuolisia ideoita
- esittää ideoita asiakkaalle kuvallisesti
- laatii tarvittavat tekniset piirrokset
- neuvottelee asiakkaan kanssa työn toteutuksesta ja kustannuksista
- laatii työsuunnitelman
- laatii alustavan kustannusarvion työ- ja materiaalimenekistä

Asiakastyön valmistaminen

Opiskelija

- valmistaa asiakkaalle sovitun mukaisen työn
- tekee yhteistyötä asiakkaan kanssa toteutuksen eri vaiheissa
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- viimeistelee ja luovuttaa työn asiakkaalle
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla ja valmistamalla asiakastyön. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.5. Erikoistuminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107029)

Ammattitaitovaatimukset

Erikoistyöhön perehtyminen

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestävä kehityksen merkityksen toiminnassa
- tuntee ammattialan perus- ja erikoistöiden eroja ja ominaisuuksia
- hankkii tietoa ammattialan erikoistöistä
- syventää osaamistaan yhteen erikoistyöhön
- selvittää erikoistyön laatuvaatimuksia
- ideoi ja suunnittelee toteuttamisvaihtoehtoja
- tekee tarvittaessa yhteistyötä alan ammattilaisten kanssa
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Erikoisosaamista vaativassa tehtävässä työskentely ja työn laadun varmistaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii muutoksista
- työskentelee erikoisosaamista vaativassa tehtävässä
- varaa työssä tarvittavat erikoistyöhön soveltuvat materiaalit, työkalut ja laitteet
- hallitsee erikoistekniikan tai -menetelmän ja valmistuksen aikaiset työvaiheet
- arvioi oman työnsä laatua
- laatii tarvittavat dokumentit
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- minimoii jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä perehtymällä johonkin erikoisosaamiseen ammattialan näkökulmasta sekä työskentelemällä alan erikoisosaamista vaativassa tehtävässä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.6. Huoltaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107030)

Ammattitaitovaatimukset

Huollettavan tuotteen tai tilan vastaanottaminen

Opiskelija

- kartoittaa asiakkaan kanssa huollon tarpeet
- tutustuu tuotteen tai tilan käyttö- ja huolto-ohjeisiin
- tarkistaa tuotteen tai tilan kunnan ja dokumentoi sen
- määrittelee ja sopii asiakkaan kanssa tehtävät toimenpiteet
- laatii huoltosuunnitelman ja kustannusarvion

Tuotteen huolto

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- työskentelee huoltosuunnitelman mukaisesti
- huomioi työskentelyssä tuotteen tai tilan huoltotarpeeseen vaikuttavia tekijöitä
- laskee toteutuneet kustannukset
- luovuttaa työn asiakkaalle ja kertoo tarvittavista jatkotoimenpiteistä
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä huoltamalla tuotteen tai tilan asiakkalle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.7. Korjaaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107034)

Ammattitaitovaatimukset

Korjaustarpeen kartoittaminen

Opiskelija

- ottaa vastaan korjattavan tilan tai tuotteen asiakkaalta
- tunnistaa materiaalista tai rakenteesta tilan tai tuotteen tyyli- ja aikakauden
- hankki tietoa korjaustyön pohjaksi ja hyödyntää sitä korjauksen suunnittelussa
- tekee tarvittaessa yhteistyötä alan erityisasiantuntijoiden kanssa
- tekee kuntoarvion ja keskustelee asiakkaan kanssa korjaussuunnitelmasta
- tuottaa tarvittavat dokumentit
- laatii korjaussuunnitelman ja kustannusarvion

Tilan tai tuotteen korjaaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- työskentelee huomioiden tilan tai tuotteen esteettiset ominaisuudet, mittatarkkuuden ja laatuvaatimukset
- valitsee tilan tai tuotteen tyylin ja aikakauden mukaiset varaosat ja materiaalit
- valitsee työskentelyyn soveltuvat työmenetelmät, koneet ja laitteet
- toteuttaa työn korjaussuunnitelman mukaisesti
- laskee toteutuneet kustannukset
- viimeistelee tilan tai tuotteen luovutuskuntoon
- opastaa ja neuvoo asiakasta tilan tai tuotteen huoltamisessa
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä korjaamalla asiakkaan tilan tai tuotteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.8. Kulttuurilähtöinen tuotteistaminen, 15 osp (107035)

Ammattitaitovaatimukset

Kulttuuriperinnön soveltaminen suunnittelussa

Opiskelija

- hankkii tietoa kulttuuriperinnöstä
- toimii kulttuurisesti kestävä kehityksen mukaisesti
- ideoi ja suunnittelee kulttuuriperintöä kunnioittaen myyntikelpoisen tuotteen, tilan tai palvelun
- määrittelee tuotteelle, tilalle tai palvelulle kohderyhmän
- suunnittelee toteutuskelpoisen tuotantoprosessin
- laatii alustavan kustannusarvion
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Kulttuuriperintöön pohjautuvan tuotteen, tilan tai palvelun toteuttaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii muutoksista
- valitsee työtehtävään soveltuvat materiaalit ja tekniikat
- valmistaa tuotteen, tilan tai palvelun
- viimeistelee tuotteen, tilan tai palvelun
- laskee toteutuneet kustannukset ja hinnoittelee tuotteen, tilan tai palvelun
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- laatii esittelymateriaalia markkinoinnin tueksi
- viestii tuotteesta, tilasta tai palvelusta kohderyhmälle selkeästi ja mielenkiintoisesti
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisestitarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa perustietoamuuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisestitarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisestimuuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissaselviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteistahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisestiarvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissaselviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapojasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellustiarvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijattoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisestiesittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteitaarvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseenymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla, toteuttamalla ja markkinoimalla kulttuurilähtöisen tuotteen, tilan tai palvelun. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.9. Malliston suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107036)

Ammattitaitovaatimukset

Malliston suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- hankkii tietoa materiaaleista, tuotantomenetelmistä ja jakelukanavista suunnittelunsa tueksi
- ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaali-oikeuksia koskevan lainsäädännön
- analysoi määrittelemänsä kohderyhmän tyyliä
- laatii koosteen kohderyhmän tyylistä
- ideoi ja suunnittelee toteuttamisvaihtoehtoja kohderyhmälle
- huomioi suunnittelussa estetiikan
- suunnittelee visuaaliselta ilmeeltään yhtenäisen malliston kohderyhmälle
- tekee alustavan kustannusarvion

Malliston toteuttaminen

Opiskelija

- etsii ratkaisuja malliston toteuttamisen eri vaiheisiin ja toteuttamistapoihin
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa mallikappaleita
- arvioi valmistamiaan mallikappaleita suhteessa suunnitelmaan ja päättää tarvittavista muutoksista
- laskee syntyneet kustannukset ja tekee hinta-arvioita
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla malliston ja valmistamalla malliston mallikappaleita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.10. Myyntitapahtuman toteuttaminen, 15 osp (107037)

Ammattitaitovaatimukset

Myyntitapahtuman suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa tapahtumamarkkinoinnista
- perehtyy myyntitapahtuman luonteeseen ja kohderyhmään
- tuntee edustamansa tuotteet tai palvelut sekä niiden ominaisuudet
- osallistuu tavoitteiden asettamiseen myyntitapahtumalle
- ideoi myyntitapahtuman elämyksellisyyttä ja visuaalista ilmettä
- perehtyy myyntitapahtuman ohjeisiin ja sopimuksiin
- perehtyy turvallisuusmääräyksiin ja toimii niiden mukaisesti
- huolehtii myyntitapahtuman ennakko- ja jälkimarkkinoinnista
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta

Myyntitapahtuman toteuttaminen

Opiskelija

- toteuttaa myyntitapahtuman paikan päällä tai verkossa
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- rakentaa elämyksellisiä ja visuaalisia esillepanoja
- huolehtii asiakasturvallisuudesta
- ylläpitää myyntiä tapahtuman aikana
- keskustelee tapahtumaan osallistuvien yritysten ja asiakkaiden kanssa
- kokeilee tiivistettyä sanallista esitystä myytävästä tuotteesta tai palvelusta
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- hyödyntää sosiaalista mediaa myyntitapahtuman aikana
- purkaa myyntiä
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä osallistumalla myyntitapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.11. Palvelun suunnittelu ja toteuttaminen, 15 osp (107038)

Ammattitaitovaatimukset

Palvelun suunnittelu

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- selvittää eri kohderyhmien palvelutarpeita ja huomio niitä suunnittelussa
- suunnittelee ammatillisesta osaamisestaan palvelun tietyille kohderyhmälle
- luo asiakasta houkuttelevan kokonaisuuden
- laskee palvelun eri vaiheista syntyneitä kustannuksia ja hinnoittelee palvelun
- tekee yhteistyötä tarvittaessa alan ammattilaisten kanssa
- viestii palvelusta asiakkaalle selkeästi ja mielenkiintoisesti
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta

Palvelun toteuttaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valitsee työmenetelmät ja -välineet palvelun toteuttamiseen
- luo palvelulle visuaalisesti mielenkiintoista oheismateriaalia
- kertoo palvelukokonaisuudesta asiakkaille
- toteuttaa sunnitellun palvelun
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla ja toteuttamalla tietyille kohderyhmälle palvelun itse tai työryhmän jäsenenä. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.12. Sisällön tuottaminen digitaaliseen ympäristöön, 15 osp (107039)

Ammattitaitovaatimukset

Sisällön suunnittelu digitaaliseen ympäristöön

Opiskelija

- seuraa alan sisällöntuottamisen trendejä ja ilmiöitä
- selvittää asiakkaan tai kohderyhmän tarpeet ja toiveet
- perehtyy sisältömarkkinoinnin kanaviin sekä niiden sääntöihin ja ohjeisiin
- hyödyntää omaa ammatillista osaamistaan suunnittelussa
- suunnittelee kohderyhmän huomioivaa ja esteettisesti laadukasta sisältöä eri julkaisukanaviin
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- laatii työsuunnitelman

Sisällön tuottaminen ja testaaminen digitaalisessa ympäristössä

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- tuottaa kohderyhmälle esteettisesti laadukasta sisältöä valittuun julkaisukanavaan
- tuottaa sisältöä huomioiden digitaalisten kanavien etikettiosaamista
- käyttää monipuolisesti eri työmenetelmiä ja -välineitä
- viimeistelee digitaalisen materiaalin esteettisesti ja teknisesti huolella
- huomioi hakukoneoptimoinnin peruseriaatteita
- toimii digitaalisen identiteetin hallinnan periaatteiden mukaisesti
- valmisteleo tuottamaansa sisällön julkaisua sisältömarkkinointikanaviin
- testaa sisältöjen toimivuutta
- hankkii uusia seuraajia sisältömarkkinoinnin kanaviin
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla, tuottamalla ja testaamalla digitaalista materiaalia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.13. Tilan stailaaminen, 15 osp (107040)

Ammattitaitovaatimukset

Stailattavan tilan suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa trendeistä ja tyyleistä
- analysoi stailattavan tilan tyyliä, estetiikkaa ja käyttötarkoitusta
- neuvottelee asiakkaan kanssa stailaustoiveista
- dokumentoi tilan mitoituksen ja rakenteet
- selvittää tilan valaisuominaisuudet
- tekee tarvittaessa yhteistyötä eri alojen ammattilaisten kanssa
- suunnittelee tilaan muutokset ja tekee tarvittavat luonnokset
- tekee materiaalin menekkiin liittyviä laskelmia
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- laatii alustavan kustannusarvion

Stailattavan tilan toteuttaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- suojaa tilan tarvittaessa
- toteuttaa tilan stailauksen suunnitelman ja kustannusarvion mukaisesti
- laskee toteutuneet kustannukset
- viimeistelee tilan asiakkaalle ja luovuttaa sen aikataulun mukaisesti
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla ja toteuttamalla tilan stailaamisen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.14. Verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp (107104)

Ammattitaitovaatimukset

Sisällön koostaminen ja vieminen verkkokauppaympäristöön

Opiskelija

- tuottaa kuvaustekstiä ja kuvasisältöä tuotteen tai palvelun ominaisuuksista
- vie teksti- ja kuvasisältöä tuotteista verkkokauppaan huomioiden visuaalisen ilmeen
- hyödyntää sisällön tuottamisessa saavuttavuuden peruseriaatteita
- viimeistelee sisällön julkaisuvalmiiksi huomioiden eri julkaisukanavien tai -alustojen rajoitteet ja mahdollisuudet
- viimeistelee tuottamansa sisällön hakukoneiden löydettäväksi
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta

Asiakaspalvelu ja tilausten käsittely verkkokaupassa

Opiskelija

- tarjoaa asiakaspalvelua huomioiden digitaalisen ympäristön toimintakulttuurin
- antaa tietoa verkkokaupan tuote- ja palveluvalikoimasta
- vastaanottaa tilauksen
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- käsittelee tilauksen ja tallentaa tarvittavat tiedot
- viimeistelee tilauksen toimitusta varten
- tuntee reklamaatiokäytänteitä ja toimii kuluttajansuojalain periaatteiden mukaisesti
- hoitaa palautuksia

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tuottamalla sisältöä verkkokauppaympäristöön sekä palvelemalla asiakasta verkkokauppaympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.15. Tuotantoprosessin suunnittelu ja toteuttaminen taideteollisuusosalalla, 15 osp (107041)

Ammattitaitovaatimukset

Tuotantoprosessin suunnittelu

Opiskelija

- kartoittaa tuotantoprosessin vaiheet ja toimijoiden roolit
- osallistuu tuotannon tekniseen suunnitteluun
- laatii ja tallentaa dokumentteja
- tunnistaa ja on mukana ratkomassa ongelmatilanteita
- toimii yhteistyössä tuotantotiimin kanssa
- tuo esiin kehitysideoita
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Työskentely tuotantoprosessissa

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- on mukana valitsemassa tuotantoprosessiin soveltuvia materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita
- huomio osaltaan työskentelyssä muotoilulliset ja esteettiset tavoitteet
- etenee järjestelmällisesti työssään ennakoiden tulevia työvaiheita
- on mukana ratkaisemassa teknisiä yksityiskohtia
- on mukana tekemässä tarvittavia muutoksia työmenetelmiin
- tunnistaa hiilijalanjälkeen vaikuttavia tekijöitä
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä olemalla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa tuotantoprosessia. Siltä osin kuin tutkinon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.16. Työskentely teollisessa tuotantoprosessissa, 15 osp (107087)

Ammattitaitovaatimukset

Valmistelutöiden tekeminen

Opiskelija

- tuntee tuotannon valmistusprosessin
- tuntee tuotannossa valmistettavat tuotteet
- osallistuu työympäristönsä koneiden ja laitteiden valmisteluun työskentelyä varten
- tunnistaa alan yleisimpiä teollisuudessa käytettäviä raaka-aineita, materiaaleja ja kemikaaleja
- selvittää valmistuksen esteettiseen ja tekniseen laatuun vaikuttavia tekijöitä
- tulkitsee työhön liittyviä perusdokumenteja ja työskentelee niiden mukaan
- laatii tarvittaessa teknisiä piirroksia ja työohjeita
- tunnistaa tuotantoprosessin päävaiheet siten, että osaa huomioida edellisen ja seuraavan työvaiheen vaikutukset tuotannossa
- arvioi työn ennakkoinnin merkitystä tuotantoon ja tehokkuuteen

Tuotantoprosessissa työskentely

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valitsee työhönsä materiaaleja ja työvälineitä
- osaa käyttää ja huoltaa teollisessa tuotantoprosessissa tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita
- työskentelee useammassa toisistaan poikkeavassa tuotantoprosessin työpisteessä
- laatii tuotannon käytössä olevia raportteja
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- seuraa laatua ja reagoi poikkeamiin
- toimii häiriötilanteissa niin, että häiriöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa tuotannolle
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä työskentelemällä tuotantoprosessin erilaisissa käytännön työtehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.

2.17. Uusien tuotantomenetelmien soveltaminen valmistukseen, 15 osp (107088)

Ammattitaitovaatimukset

Uuden tuotantomenetelmien valmistelu

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- hankkii tietoa alan uusista tuotantomenetelmistä, niiden mahdollisuuksista ja rajoitteista
- noudattaa ohjeita tietoturhasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- kokeilee tuotantomenetelmän ja materiaalien vaikutusta toisiinsa
- arvioi uuden tuotantomenetelmän vaikutuksia alan kehittymiseen
- laatii työpiirroksia alan ohjelmistoja hyödyntäen
- valmistelee työympäristönsä valmiiksi suoritettavaan työhön
- valitsee materiaalit, työkalut ja laitteet
- tekee koneille ja laitteille asetukset ja säädöt
- käyttää alan ammattisanastoa

Uuden tuotantomenetelmän käyttö

Opiskelija

- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- kokeilee ja käyttää uutta tuotantomenetelmää
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- työskentelee esteettisten ja teknisten laatutavoitteiden mukaisesti
- hahmottaa ongelmia ja ratkoo niitä
- kokeilee ja käyttää viimeistelymenetelmiä
- käyttää soveltuvaa arviointimenetelmää koko työprosessin arviointiin
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja käyttämällä jotain uutta tai erilaista tuotantomenetelmää. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.18. Visuaalinen myyntityö, 15 osp (107089)

Ammattitaitovaatimukset

Esillepanon tai kampanjan suunnittelu ja visuaalisen oheismateriaalin tuottaminen

Opiskelija

- perehtyy yrityksen brändiin ja kohderyhmiin sekä visuaalisen myyntityön ohjeisiin ja tavoitteisiin
- ideoi vaihtoehtoisia kohderyhmää puhuttelevia suunnitelmia esillepanosta tai kampanjasta
- huomioi suunnitelmissa ajankohtaisuuden, tyylit ja trendit
- visualisoi elämyksellisen, kaupallisen ja esteettisesti viimeistellyn esillepanon tai kampanjan
- suunnittelee visuaalisen myyntityön tueksi oheismateriaalia yrityksen brändiä noudattaen
- neuvottelee asiakkaan kanssa toteutettavasta esillepanosta tai kampanjasta ja oheismateriaalista
- suunnittelee yhteistyössä asiakkaan kanssa aikataulun työskentelylle
- tuottaa suunnitelmien mukaista esillepanoa tai kampanjaa tukevaa, julkaisuvalmista ja esteettistä oheismateriaalia
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta

Esillepanon tai kampanjan rakentaminen ja ylläpitäminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistelee esillepanon tai kampanjan rakentamista yrityksen tai asiakkaan ohjeiden mukaisesti
- rakentaa elämyksellisen ja kaupallisen ja esteettisen esillepanon tai kampanjan hyödyntäen tuotettua oheismateriaalia
- viimeistelee esillepanon tai kampanjan luovutuskuntoon
- ylläpitää esillepanoa tai kampanjaa
- käyttää sosiaalisen median mahdollisuuksia visuaalisen myyntityön välineenä
- reagoi muuttuviin tilanteisiin ja tekee tarvittavat muutokset esillepanoon, kampanjaan tai oheismateriaaliin
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisestitarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa perustietoamuuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisestitarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisestimuuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissaselviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteistahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisestiarvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissaselviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapojasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellustiarvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijattoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisestiesittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteitaarvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseenymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja rakentamalla visuaalisen esillepanon tai kampanjan sekä tuottamalla oheismateriaalia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.19. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (106730)

Ammattitaitovaatimukset

Osaamisen kehittäminen

Opiskelija

- arvioi omaa osaamistaan sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan perustellen
- laatii itselleen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi
- kehittää osaamistaan ja työtapojaan saadun palautteen perusteella
- työskentelee muuttuvissa tilanteissa
- työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen
- toimii osana tiimiä ja jakaa osaamistaan muille.

Työskentely alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä

Opiskelija

- valitsee työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa
- kokeilee uusia työmenetelmiä työssään
- hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa
- toimii kustannustehokkaasti ja yrityksen tuloksellisuutta edistävasti
- edistää uusien työtapojen ja -menetelmien käyttöä työyhteisössä
- vahvistaa ja luo uusia asiakassuhteita
- noudattaa työssään työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita
- ennakoii riskejä ja ilmoittaa työhön liittyvistä vaaratekijöistä
- varmistaa asiakasturvallisuuden
- työskentelee ergonomisesti ja huolehtii työkyvystään
- huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja järjestyksestä

Laatuvaatimusten huomioiminen

Opiskelija

- asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulunsa realistiseksi
- työskentelee yrityksen tai organisaation laatuvaatimusten mukaisesti
- havaitsee laatupoikkeamat ja etsii niihin ratkaisuja
- toimii yrityksen tai organisaation kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Toimiminen alan verkostoissa

Opiskelija

- viestii asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä suomen tai ruotsin kielellä sekä yhdellä vieraalla kielellä
- tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot
- hyödyntää verkostojaan työssään

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisestitarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa perustietoamuuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisestitoimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisestitarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeitahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisestimuuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissaselviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteistahyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisestiarvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisestitoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissaselviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapojasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellustiarvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijattoimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissasoveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisestiesittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteitaarvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseenymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa tai em. kilpailutilanteisiin valmistautumisessa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Ammattitaitovaatimuksista poikkeaminen tai osaamisen arvioinnin mukauttaminen eivät ole mahdollisia tässä tutkinnon osassa.

2.20. Ilmastovastuullinen toiminta, 15 osp (106735)

Ammattitaitovaatimukset

Ilmastomuutoksen lähtökohtien selvittäminen

Opiskelija

- ymmärtää ilmastomuutoksen ilmiönä ja ihmisen toiminnan vaikutuksen siihen sekä ratkaisujen tarpeen
- tunnistaa suomalaisen toimintaympäristön erityispiirteitä ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen
- tunnistaa keskeisiä ilmastomuutokseen vaikuttavia tekijöitä omalla alallaan
- tunnistaa vaikutusmahdollisuuksia ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen omassa työtehtävässään.

Ilmastomuutoksen vaikutusten ja ratkaisujen esittäminen

Opiskelija

- selvittää oman työnsä, työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun ilmastovaikutuksia
- pohtii käytännön ratkaisuja ilmastomuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen toimialallaan
- arvioi ja vertailee pohtimiensa ilmastoratkaisujen toteuttamiskelpoisuutta ja taloudellisuutta
- ehdottaa käytännössä toteuttavissa olevia perusteltuja ratkaisuja työnsä tai työyhteisönsä toiminnan, tuotteen tai palvelun kehittämiseen ilmastovaikutusten vähentämiseksi

Ilmastovastuullisen toiminnan vahvistaminen

Opiskelija

- viestii ehdottamistaan ilmastoratkaisuista työyhteisössään
- osallistuu toimintaan, jolla kehitetään ilmastotietoisuutta ja -asioita työyhteisössä
- kannustaa omalla toiminnallaan muita ilmastovastuuseen

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä ilmastovastuullisesti omalla alallaan. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.21. Kansainvälisessä työympäristössä toimiminen, 15 osp (106734)

Ammattitaitovaatimukset

Valmistautuminen kansainvälisessä työympäristössä toimimiseen

Opiskelija

- etsii tietoa ja perehtyy kansainväliseen työympäristöön ja tulevaan työtehtävään
- perehtyy työtehtävään liittyvien maiden kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- huolehtii kansainvälisessä työtehtävässä tarvittavista järjestelyistä ja asiakirjoista
- selvittää ja sopii työtehtävän tavoitteet ja sisällöt
- ottaa huomioon työympäristöön ja -tehtävään liittyvät vaatimukset, tarpeet ja aikataulun

Vuorovaikutus kansainvälisessä työympäristössä

Opiskelija

- toimii vuorovaikutuksessa kansainvälisen työyhteisön ja kansainvälisten asiakkaiden kanssa
- käyttää toimialansa keskeistä sanastoa vieraalla kielellä
- jakaa osaamistaan kansainvälisessä työympäristössä
- käyttää eri viestintäkanavia vastuullisesti
- toimii eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa
- toimii työkuulttuurin mukaisesti

Työskentely kansainvälisessä ympäristössä

Opiskelija

- noudattaa sovittuja työaikoja ja toimintatapoja
- toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa
- noudattaa työtehtäviin liittyviä määräyksiä ja ohjeita
- huomioi terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät riskit
- toimii vastuullisesti ja eettisesti
- toimii tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen

Kansainvälisen osaamisen hyödyntäminen ja jakaminen

Opiskelija

- arvioi kansainvälisessä työtehtävässä hankitun osaamisen merkitystä urallaan
- hyödyntää kansainvälistä osaamistaan työssään
- arvioi työtehtävään liittyvien maiden työmenetelmien ja toimintakulttuurien vaikutuksia työn sujuvuuteen ja lopputulokseen
- jakaa kansainvälistä osaamistaan työyhteisössä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskennellen kansainvälisessä työympäristössä tai projektissa ulkomailla tai kotimaassa.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.22. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (106731)

Ammattitaitovaatimukset

Yhteyshenkilönä toimiminen

Opiskelija

- perehtyy oman alan tutkintojen perusteisiin ja tunnistaa työtehtävien yhteyden niihin
- perehtyy koulutuksen järjestäjän ja työpaikan väliseen työnjakoon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä
- selvittää mahdollisuuksia järjestää koulutusta ja näyttöjä työpaikalla
- tiedottaa ammatillisen koulutuksen järjestämisestä työpaikalla yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
- toimii vuorovaikutuksessa erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa

Ohjaustilanteisiin valmentautuminen

Opiskelija

- perehtyy ohjattavan opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan
- osallistuu osaamisen hankkimisen suunnitteluun työpaikalla
- osallistuu ohjattavan opiskelijan työturvallisuuteen, työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin perehdyttämiseen
- suunnittelee opiskelijan ohjausta ja aikataulua
- seuraa erilaisia ohjaustilanteita
- hyödyntää digitaalisia välineitä tarkoituksenmukaisesti
- arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa

Palautteen antaminen osaamisen kehittymisestä

Opiskelija

- vertaa hankittua osaamista asetettuihin tavoitteisiin
- antaa rakentavaa palautetta osaamisen kehittymisestä
- huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla yhteyshenkilönä työpaikalla sekä valmentautumalla ohjaus- ja palautteenantotilanteisiin. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.23. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (106733)

Ammattitaitovaatimukset

Yrityksen liiketoiminnan suunnittelu

Opiskelija

- hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa
- laatii asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman ja täsmentää yrityksen tavoitteet
- laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman
- tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
- ymmärtää kestäväen kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Yrityksen liiketoimintaa edistävien yhteistyöverkostojen rakentaminen

Opiskelija

- hankkii liiketoiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita
- sopii yhteistyöstä yhteistyökumppaneiden kanssa
- solmii tarvittaessa yhteistyösopimukset vastuut ja velvollisuudet huomioiden

Yrityksessä toimiminen

Opiskelija

- toimii yrittäjänä tai osana yhteistyöverkosta
- hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta
- ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita
- toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti

Yrityksen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Opiskelija

- asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti
- tekee rakentavia ja perusteltuja ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi laatu- ja tulostavoitteet huomioiden
- ottaa suunnitelmissaan huomioon asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toimimalla yrityksessä ja kehittämällä yrityksen liiketoimintaa suunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.24. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (106732)

Ammattitaitovaatimukset

Liiketoimintamahdollisuuksien etsiminen ja ideoiminen

Opiskelija

- kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita
- arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
- ymmärtää kestäväen kehityksen vaatimukset ja merkityksen liiketoiminnalle

Liikeidean kehittäminen ja liiketoimintasuunnitelman laatiminen

Opiskelija

- selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä
- kartoittaa liikeideoita ja valitsee niistä toteuttamiskelpoisen
- tekee suunnitelman yrityksen toiminnoista hyödyntäen tarvittaessa asiantuntijoita
- laskee yritystoimintaan liittyviä tuottoja ja kustannuksia sekä suunnittelee rahoitusta
- ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön

Verkostoituminen sidosryhmien kanssa

Opiskelija

- valitsee toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä
- esittelee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle

Yrityksen perustamiseen liittyvien asiakirjojen laatiminen

Opiskelija

- valitsee sopivan yritysmuodon
- laskee tarvittavan rahoituksen
- selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne

Vahvuuksien ja osaamisen arviointi

Opiskelija

- kartoittaa vahvuutensa toimia yrittäjänä
- esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.25. Käsiyötaidon ohjaaminen, 45 osp (107090)

Ammattitaitovaatimukset

Käsiyötaitojen ohjauksen suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- arvioi ammatillista käsityötaitojen ohjauksen osaamistaan
- kartoittaa asiakkaan tarpeet
- hallitsee ohjaustoiminnassa käytettäviä käsityötekniikoita, työvälineitä ja materiaaleja
- vertailee ja valitsee kohderyhmälle sopivia käsityötekniikoita
- suunnittelee ammattialansa ohjauspalvelun
- suunnittelee ohjauksen tavoitteet ja sisällöt
- vertailee ohjaustoiminnassa käytettäviä ohjausmenetelmiä sekä valitsee niistä kohderyhmälle ja käsityötekniikkaan sopivan
- laatii ohjaussuunnitelman
- laatii työohjeita sekä ohjaus- ja havainnollistamismateriaalia
- laatii alustavan kustannusarvion
- käyttää alan ammattisanastoa

Käsityötaitojen ohjaus ja ohjauspalveluiden tuotteistaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- ohjaa suunnitelman mukaisesti käsityötaitoja asiakasryhmälle
- valitsee ja käyttää ohjaus- ja havainnollistamismateriaalia sekä laatimiaan työohjeita ohjaustyön tukena
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- havainnoi ohjaustapahtumassa yksilön ja ryhmän tarpeita ja muuttaa toimintatapoja tarvittaessa
- luo toiminnallaan kannustavan ja myönteisen ilmapiirin ohjaustapahtumaan
- antaa palautetta yksilön ja ryhmän työskentelystä
- dokumentoi työskentelyä digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä
- laskee kustannuksia ja hinnoittelee ohjauspalvelun
- suunnittelee palvelun toteuttamisen pohjalta ammattialansa ohjauspalvelua
- tuotteistaa suunnittelemansa ohjauspalvelun
- etsii yhteistyöverkostoja ja markkinoi tuotteistamaansa ohjauspalvelua

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii, että asiakkaat työskentelevät koneilla ja laitteilla turvallisesti ala- ja laitekohtaiset turvallisuusmääräykset huomioiden
- huolehtii, että asiakkaat käyttävät tarvittaessa henkilökohtaisia suojaimia niitä vaativissa tilanteissa
- huolehtii toimintaympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huomioon ottaen ohjattavat
- ohjaa asiakkaita käyttämään ergonomisia työasentoja
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla oman ammattialansa käsityötaidon ohjausta asiakkaille, ohjaamalla käsityötä asiakastilanteissa sekä tuotteistamalla käsityöalan ohjauspalvelun. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.26. Metallisepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp (107091)

Ammattitaitovaatimukset

Metallisepänanalan tuotteiden suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- ideoi ja suunnittelee metallisepänanalan tuotteita huomioiden niiden käyttötarkoituksen, tekniset ratkaisut, estetiikan ja ekologisuuden
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- piirtää ja tulkitsee metallialalle tyypillisiä työ- ja esityskuvia
- valitsee suunnittelemaansa tuotteeseen materiaalit
- laatii alustavan kustannusarvion tuotteelle
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Metallisepänanalan tuotteiden valmistaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa metallisepänanalan tuotteita laaditun suunnitelman mukaisesti
- työstää metallia tarkoituksenmukaisesti halliten kylmän ja kuumen metallin työstämisen osa-alueet käyttäen perinteisiä ja moderneja työstömenetelmiä tuotteen valmistamisessa
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- tekee tuotteen valmistusprosessiin liittyviä laskelmia
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista sekä tekee niille tarvittavia perushuoltotoimenpiteitä
- viimeistelee tekemiään tuotteita
- hinnoittelee valmistamiaan tuotteita
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia
- osaa ehkäistä tulityöonnettomuuksien syntymisen
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla metallisepänanalan tuotteen tai tuotteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.27. Puusepänanalan tuotteen valmistaminen, 45 osp (107092)

Ammattitaitovaatimukset

Puusepänanalan tuotteen suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- tunnistaa ammattialan yleisimpiä puumateriaaleja ja niiden ominaisuuksia
- tunnistaa ammattialan yleisimpiä levymateriaaleja ja niiden ominaisuuksia
- kartoittaa asiakkaan tarpeet
- suunnittelee esteettisesti ja teknisesti toimivan puusepänanalan tuotteen asiakkaan tarpeiden mukaan
- suunnittelee tuotteeseen soveltuvat rakenteet, mitoitus ja liitokset
- laatii tuotteesta työpiirustukset käyttäen ammattialalle tyypillisiä ohjelmia
- tekee tarvittavia mallinnuksia suunnittelun havainnollistamiseksi
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- laatii alustavan kustannusarvion tuotteelle
- esittelee asiakkaalle eri toteutus- ja materiaalivaihtoehtoja
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Puusepänanalan tuotteen valmistaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa laaditun suunnitelman ja asiakkaan tarpeiden mukaisen tuotteen laatuvaatimukset huomioiden
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- valitsee materiaaleja huomioiden työn erityispiirteet ja esteettisyyden
- valitsee tuotteeseen soveltuvat pintakäsittelyaineet ja pintakäsittelee tuotteen
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- säätää ja huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- luovuttaa tuotteen asiakkaalle
- laskee toteutuneet kustannukset
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia
- tunnistaa ja ennakoii työturvallisuusriskejä ja estää vaaratilanteita
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla asiakkaalle puusepänanalan tuotteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.28. Restaurointi, 45 osp (107093)

Ammattitaitovaatimukset

Oman työskentelyn suunnittelu

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestävän kehityksen merkityksen toiminnassa
- dokumentoi kohteen tai esineen materiaalit ja valmistustekniikkaa
- analysoi kohteen tai esineen vaurioita ja niiden mahdollisia aiheuttajia
- käyttää tietolähteitä tunnistamaan kohteen tai esineen rakenteita ja tyylejä
- etsii tietoa rakennusperinnöstä sekä aineellisesta kulttuuriperinnöstä ja sen suojelusta
- perehtyy kohteesta laadittuihin suunnitelmiin ja ottaa ne huomioon omassa työsuunnitelmassaan
- laatii omalle työlleen suunnitelman
- varmistaa korjausratkaisujen sopivuuden kohteeseen ja restauroinnin periaatteisiin asiantuntijoiden tai esihenkilöiden kanssa
- varmistaa, että säilytettävät rakenteet on suojattu
- laatii alustavan kustannusarvion
- käyttää alan ammattisanastoa

Kohteen restauroiminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- restauroi kohteen noudattaen työsuunnitelmaa sekä tarkentaa suunnitelmaa tarvittaessa työn edetessä
- pitää työn edetessä huolta säilytettävien rakenteiden suojauksesta
- noudattaa tehtävissä töissä sovittuja restaurointiperiaatteita
- käyttää työhön soveltuvia materiaaleja ja työmenetelmiä, -välineitä, koneita sekä laitteita
- minimoii jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi omaa työskentelyään ja kohdetta työvaiheittain
- huoltaa työssä käyttämänsä työvälineet
- vertaa työnsä laatua suunnitelmiin

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- työskentelee hyvien ammattikäytänteiden mukaisesti
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- hallitsee perustiedot turvallisesta työskentelystä rakennustyömaalla, työn vaaroista ja tapaturmien välttämisestä
- osaa ehkäistä tulityönnettomuuksien syntymisen
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä restauroimalla kohteen, sen osan tai esineen. Hän työskentelee pääsääntöisesti työmaakohteissa työryhmän jäsenenä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.29. Sisustusprojektin toteuttaminen, 45 osp (107094)

Ammattitaitovaatimukset

Sisustustyön suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- selvittää rakenteiden purkamisen työmenetelmiin liittyviä riskitekijöitä työturvallisuuden näkökulmasta
- varmistaa, että haitta-ainekartoitus on tehty ja osaa toimia sen mukaisesti
- ottaa suunnittelussa huomioon erilaiset asiakasprofiilit ja huomioi asiakkaan sekä kohteen tarpeet, estetiikan ja ekologisuuden
- selvittää asiakkaan tarpeet ja toiveet sisustettavasta kohteesta
- dokumentoi sisustettavan kohteen mitoituksen ja rakenteet
- analysoi ja dokumentoi kohteen käyttötarkoitusta ja toiminnallisuutta
- tekee kolmiulotteisen mallinnuksen hyödyntäen alan dokumentointikeinoja ja -ohjelmia
- esittelee asiakkaalle eri toteutusvaihtoehtoja ja materiaaleja huomioiden turvallisuuden, ekologisuuden ja estetiikan
- laatii suunnitelman oman sisustustyön toteutuksesta
- laatii suunnitelman pohjalta asiakkaalle laskelmia kustannuksista
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Sisustustyön toteutus

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- toteuttaa sisustustyön laaditun suunnitelman sekä asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaisesti
- huomio sisustustyössä estetiikan ja visuaalisuuden
- tulkitsee perusmerkinnät työpiirustuksista ja ratkaisee työhön liittyviä laskutoimituksia
- pyytää tarvittaessa tukea työskentelynsä alan ammattilaisilta
- toimii yhteistyössä lähialojen toimijoiden kanssa
- tekee sisustustyön toteuttamiseen liittyvät valmistelu-, suojaus- ja purkutyöt
- huolehtii omassa työssä tarvittavien materiaalien oikea-aikaisesta saatavuudesta
- käyttää materiaaleja huomioiden kohteen erityispiirteet ja esteettisyyden
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- tarkistaa, että sisustustyö vastaa tehtyjä suunnitelmia sekä asiakkaan tarpeita ja toiveita
- laskee toteutuneet kustannukset
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- huomioi työskentelyssään alan säädökset, määräykset ja ohjeet
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toteuttamalla sisustustyön asiakkaalle. Sisustettava kohde voi olla osa tai kokonaisuus asunnosta, julkisesta tilasta, myymälästä, muusta esittelytilasta tai teatterilavasteista. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.30. Soittimen rakentaminen, 45 osp (107095)

Ammattitaitovaatimukset

Soittimen suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestävä kehityksen merkityksen toiminnassa
- kartoittaa asiakkaan tarpeet
- ideoi ja suunnittelee soittimen asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaan
- hankkii tietoa valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja työvälineistä
- arvioi valintojen vaikutusta soittimen toimivuuteen, kestävyyteen, esteettisyyteen, laatuun ja hintaan
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- laatii alustavan kustannusarvion tuotteelle
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Soittimen rakentaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valitsee materiaaleja huomioiden kohteen erityispiirteet ja esteettisyyden
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- rakentaa soittimen työsuunnitelman sekä asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaisesti
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- viimeistelee soittimen luovutuskuntoon
- laskee toteutuneet kustannukset ja hinnoittelee tuotteen
- luovuttaa soittimen asiakkaalle ja kertoo soittimen ominaisuuksista
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja rakentamalla soittimen asiakkaalle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.31. Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp (107096)

Ammattitaitovaatimukset

Tuotteen, tilan tai palvelun suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- ideoi ja suunnittelee ammattialan tuotteen, tilan tai palvelun yhteistyössä asiakkaan kanssa
- hankkii tietoa yleisimmistä tuotteeseen, tilaan tai palveluun soveltuvista valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja työvälineistä
- pyytää tarvittaessa tukea työskentelynsä alan ammattilaisilta
- arvioi valintojen vaikutusta tuotteen, tilan tai palvelun toimivuuteen, kestävyuteen ja esteettisyyteen
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- hyödyntää suunnittelussa alan ohjelmistoja
- laatii alustavan kustannusarvion
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Tuotteen valmistaminen, tilan rakentaminen tai palvelun toteuttaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa tuotteen, toteuttaa palvelun tai rakentaa tilan suunnitelman ja asiakkaan toiveiden mukaisesti
- käyttää työssään tarvittavia sähköisiä alustoja, kuten ammattiohjelmistoja
- hankkii tarvittavat materiaalit
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- tarkkailee työn, yksityiskohtien ja materiaalien laatua koko työskentelyn ajan ja korjaa työtä tarvittaessa
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- viimeistelee tuotteen, tilan tai palvelun luovutuskuntoon
- laskee toteutuneet kustannukset
- luovuttaa työn asiakkaalle ja kertoo tuotteen käyttö- ja hoito-ohjeet
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyvyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla tuotteen, rakentamalla tilan tai toteuttamalla palvelun asiakkaalle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.32. Tuotteen valmistaminen lasinpuhallusverkossa, 45 osp (107097)

Ammattitaitovaatimukset

Työskentelyn suunnittelu verkossa

Opiskelija

- tunnistaa omat taitonsa ja sijoittaa ammatillisen osaamisensa suhteessa lasin kansainväliseen historiaan ja nykypäivään
- tietää lasin raaka-aineista ja työvälineistä sekä niiden valmistajista ja tilaa tarvittaessa raaka-aineita ja työkaluja niiden kotimaisilta tai ulkomaisilta valmistajilta
- keskustelee valmistettavasta tuotteesta työryhmän kanssa sekä ymmärtää mahdollisessa yhteistyösopimuksessa määritellyt oikeudet ja velvoitteet
- tulkitsee työpiirustuksia ja tekee niiden pohjalta itselleen työsuunnitelman varmistukseksi tuotteen valmistuksen sujuvuuden ja tavoitellun laadun
- tunnistaa eri lasinpuhallustekniikoita ja kertoo työssä käytettävistä valmistusmenetelmistä ja niiden vaiheista
- hankkii tietoa taideteollisuusalan ammattietiikasta ja toimii etiikan mukaisesti
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Tuotteen valmistaminen verkoston eri työtehtävissä

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- varmistaa lasiuunin ja jäähdytysuunin lämpötilojen olevan työskentelyyn sopivat
- järjestää työtilan niin, että lasinpuhallustyö voidaan suorittaa sujuvasti ja turvallisesti
- työskentelee useassa verkoston työtehtävässä kehittäen työskentelyään
- asettaa työssä tarvittavat lasinpuhalluspillit, puntteliraudat, muotit, kauhat (kuupat) ja käsityökalut paikoilleen ja puhdistaa ne käyttöä varten
- aloittaa tarvittavan määrän kuumaa lasia uunista varmistaen lasin puhtauden ja laadun
- tarkkailee lasin laatua koko työskentelyn ajan, suorittaa mahdollisia korjaavia toimenpiteitä laadun parantamiseksi sekä tarvittaessa ilmoittaa verkoston muille jäsenille mahdollisista ongelmista
- varmistaa omalta osaltaan työn joutuisuuden ja tuotteiden tasalaatuisuuden
- pyytää tarvittaessa tukea työskentelynsä alan ammattilaisilta
- tunnistaa lasin jälkikäsittelytekniikoita ja huomioi tuotteen mahdolliset jälkikäsittelyvaatimukset
- varmistaa jäähdytysuunin taloudellisen käytön
- soveltaa tekemäänsä työsuunnitelmaa ajoittaen oman työskentelynsä verkoston toimintaan
- käyttää koneita ja laitteita taloudellisesti ja tehokkaasti
- huoltaa työssä käyttämänsä työvälineet
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- osaa ehkäistä tulityöonnettomuuksien syntymistä
- käyttää työskentelyssä tarvittavia henkilönsuojaimia
- käsittelee työssä käytettäviä materiaaleja turvallisesti ja noudattaa niiden jatkokäsittelyä annettuja määräyksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja siisteydestä

- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti • tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti • tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti • muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista • hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa • selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat • toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa • soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti • esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämis ehdotuksia • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen • ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä lasinpuhallusverstakossa työsuunnitelman mukaisesti. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.33. Verhoilu, 45 osp (107098)

Ammattitaitovaatimukset

Verhoiltavan tuotteen suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestävän kehityksen merkityksen toiminnassa
- tunnistaa verhoiltavien tuotteiden rakenteita, heloja sekä liitoksia ja arvioi niiden laadun sekä kunnan merkityksen verhoilutyön onnistumiselle
- hankkii tietoa päällystemateriaaleista, valmistusmenetelmistä ja työvälineistä
- arvioi valmistamisen ja materiaalivalintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyys, esteettisyyteen, ekologisuuteen ja hintaan
- lukee ja tulkitsee alan teknisiä piirustuksia
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- laskee materiaalien menekkiä ja laatii hinta-arvion materiaali- ja työkustannuksista
- suunnittelee verhoiltavan työn ompelujärjestyksen
- valitsee pohjajousto- sekä pehmustemateriaalit verhoiltavaan tuotteeseen
- tekee päällysteestä menekkiluettelon ja leikkaussuunnitelman
- käyttää alan ammattisanastoa

Verhoiltavan tuotteen valmistus

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valitsee materiaaleja sekä käyttää taloudellisesti huomioiden kohteen erityispiirteet ja esteettisyyden
- valmistaa verhoiltavan tuotteen suunnitelman mukaisesti
- valmistaa pohjajoustorakenteen sekä pehmustukset verhoiltavaan tuotteeseen
- mitoittaa ja kaavoittaa päällisen mittatarkasti verhoiltavaan tuotteeseen
- lukee ja hyödyntää kaavamerkintöjä verhoiluompelutyössä
- käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita
- valitsee ja ompelee verhoiluompelussa yleisimmin käytettäviä saumoja
- ratkoo ompelukoneen tikinmuodostuksessa yleisimmin esiintyviä ongelmia
- kiinnittää päällysmateriaalin oikeaan asentoon ja kireyteen
- huolehtii käytettävistä työvälineistä, koneista ja laitteista
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistään
- laskee toteutuneet kustannukset
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuus ja työhyvinvointi

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja verhoilemalla tuotteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.34. Kellon tai mikromekaanisen laitteen valmistaminen, 45 osp (107099)

Ammattitaitovaatimukset

Kellon tai mikromekaanisen laitteen suunnittelu

Opiskelija

- hankkii tietoa alan kulttuurista, historiasta, muotoilusta, tyyleistä ja ajan ilmiöistä sekä hyödyntää niitä suunnittelussa
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- piirtää kappaleen valmistamisen tai teettämisen kannalta oleelliset standardin mukaiset piirrustukset
- tulkitsee teknisiä piirustuksia
- tulkitsee koneenpiirustuksiin liittyviä merkintöjä
- huomioi suunnitelmissa toleranssi- ja sovitejärjestelmät
- käsittelee sähköisiä perussuureita fysiikkaan liittyvinä ilmiöinä
- perehtyy elektroniikan perusteisiin, peruskomponenttien ominaisuuksiin ja niiden käyttökohteisiin sekä käytännön sovelluksiin
- ratkaisee perussuureisiin liittyviä laskelmia
- lukee kytkentäkaavioita ja tuntee niissä yleisimmin käytetyt merkinnät
- käyttää yleismittaria tehdessään perusmittauksia
- tulkitsee ja käyttää itse laatimiaan tai valmiita työpiirustuksia
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- laatii alustavan kustannusarvion
- noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
- käyttää alan ammattisanastoa

Mikromekaanisen työkalun ja laitteen osien valmistaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- tuntee lastuavan työstön ja liitosmenetelmien käyttökohteet, erot ja ominaisuudet
- valitsee ja käyttää perinteisiä lastuavan työstön menetelmiä ja erilaisia liitoksia
- valitsee, käyttää ja huoltaa työkalunsa käyttötarkoituksen mukaan
- käyttää tarkkuustyössä tarvittavia mittavälineitä ja mittaustapoja
- valitsee ja käyttää työssään erilaisia raaka-aineita, työstää niitä ja noudattaa niiden käsittelyohjeita
- tuntee metallien ja jalometallien ominaisuuksia
- työstää metalleja ja jalometalleja perinteisin menetelmin
- valmistaa kappaleita vaadittavalla työstötarkkuudella ottaen huomioon annetut toleranssi- ja sovitevaatimukset
- minimoii jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- viimeistelee työkaluja sekä mikromekaanisten laitteiden tai kellon osia
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- tuntee yleisimpiin alakohtaisiin materiaaleihin liittyvät lait ja asetukset
- toimii sähköturvallisuuteen liittyvien säädösten ja sähköturvallisuusviranomaisen ohjeiden mukaisesti
- tuntee työssä käytettävät kemialliset aineet ja käsittelee niitä turvallisesti sekä noudattaa jatkokäsittelystä annettuja määräyksiä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä

- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla mikromekaanisten laitteiden tai kellon osia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.35. Kellon tai mikromekaanisen laitteen huoltaminen ja korjaaminen, 45 osp (107100)

Ammattitaitovaatimukset

Huollon tai korjaustarpeen määrittely

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- huomioi korjaustyöhön liittyvät eettiset seikat
- huomioi korjaustyön suunnittelussa ja toteutuksessa kellon iän, laadun ja valmistustyylin
- tuntee erikokoisten mekaanisten ja elektronisten kellojen rakenteet ja toimintaperiaatteet
- selvittää mekaanisten ja elektronisten laitteiden sekä kellojen huoltoprosessin
- tutkii ja selvittää korjaustyön suunnittelussa ja toteutuksessa kellon iän, laadun ja valmistustyylin
- määrittelee erikokoisten kellotyypin vikoja
- käyttää vikojen määrittelyssä mittareita ja tarkistuslaitteita
- hahmottaa mekaanisten ja elektronisten laitteiden sekä kellojen huoltoprosessin
- pyytää tarvittaessa tukea työskentelynsä alan ammattilaisilta
- käyttää työssä tarvittavia korjausohjeita, luetteloita ja lähdemateriaalia
- laskee työhön liittyviä laskutomituksia
- laatii asiakastyölle alustavan huoltoarvion, huollon kannalta tarvittavat dokumentit ja korjauksen hinta-arvion
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- hoitaa asiakastilanteet työprosessin eri vaiheissa tarkasti ja kohteliaasti
- käyttää alan ammattisanastoa

Kellon tai mikromekaanisen laitteen huolto ja korjaaminen

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- purkaa ja kokoaa erikokoisia ja erityyppisiä kelloja tai laitteita sekä korjaa niiden yleisimpiä vikoja osia kunnostamalla tai vaihtamalla niihin varaosia
- toimii työssään annettujen laatustandardien mukaisesti
- tekee tarkkuutta vaativien mekaanisten ja elektronisten laitteiden vianetsintä-, korjaus-, huolto- ja säätöitä
- käyttää tarvittavia mittavälineitä, työkaluja ja työstökoneita
- työskentelee mekaanisten ja elektronisten laitteiden huolto- ja korjaustoimista annettujen puhtausta- ja voiteluvaatimusten mukaisesti
- koekäyttää ja lopputestaa korjatun kellon tai laitteen
- tekee työnsä niin, että sille voidaan antaa takuu
- minimoii jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- toimii kustannus- ja materiaalitehokkaasti sekä asiakaspalveluhenkisesti
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- toimii osana työyhteisöä arvostaen omaa ja muiden työtä
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnistaan ja käyttää ergonomisia työasentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä huoltamalla ja korjaamalla kellon tai mikromekaanisen laitteen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.36. Erikoistuminen kellosepän työhön, 30 osp (107101)

Ammattitaitovaatimukset

Kellon valmistaminen raakakoneistosta

Opiskelija

- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestävän kehityksen merkityksen toiminnassa
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- valmistaa kelloon oikealla asetuskulmalla varustetun spiraalin spiraalihiosta
- tekee spiraaliin sisä- ja ulkopään kiinnitykset sekä tarvittavat taivutukset
- tekee spiraalin sisä- ja ulkopään taso- ja keskiösuuntaukset
- viimeistelee kellon teräs- ja messinkiosia käyttämällä kelloalan viimeistelytekniikoita
- käyttää alan ammattisanastoa

Asiakkaan rannekellon huoltaminen

Opiskelija

- selvittää erilaisten rannekellojen tekniikkaa ja huoltoa
- perehtyy kvartsikellon ja mekaanisen kellon huoltoon
- selvittää asiakkaalle kellon mekaniikan ja huoltotarpeen
- antaa asiakkaalle työstä kustannusarvion
- huoltaa asiakkaalle rannekellon
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla raakakoneistosta hyvin toimivan ja vaatimusten mukaisesti viimeistellyn kellon sekä huoltamalla asiakkaan kvartsikellon tai mekaanisen kellon. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.37. Erikoistuminen mikromekaanikon työhön, 30 osp (107102)

Ammattitaitovaatimukset

Mekaanisen tai sähkömekaanisen laitteen suunnittelu

Opiskelija

- tekee CAD-mallinnusta ja -piirustuksia
- selvittää ja kokeilee liitostekniikoita
- selvittää ja kokeilee materiaalien ominaisuuksia
- käyttää alan ammattisanastoa

Työskentely yrityksen tuotekehitysprojektissa

Opiskelija

- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- seuraa alan kehitystä ja huomioi kestäväen kehityksen merkityksen toiminnassa
- työskentelee yrityksen tuotekehitysprojektissa
- osallistuu mekaanisen tai sähkömekaanisen laitteen ideointiin ja suunnitteluun
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- valmistaa mekaanisen tai sähkömekaanisen laitteen
- käyttää laitteen valmistuksessa liitoksia ja erilaisia materiaaleja
- työskentelee CNC-työstökoneella
- seuraa kustannusten muodostumista
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla mekaanisen tai sähkömekaanisen laitteen. Työ tehdään yrityksen tuotekehitysprojektissa, jossa suunnitellaan ja valmistetaan uuden mallin prototyyppiä tai kehitetään nykyisen tuotteen valmistusta. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.38. Saamenkäsityötuotteen valmistaminen, 45 osp (107103)

Ammattitaitovaatimukset

Saamenkäsityöalan tuotteiden suunnittelu ja valmistaminen

Opiskelija

- suunnittelee saamenkäsityötuotetta huomioiden saamelaisten ja alkuperäiskansojen kollektiiviset oikeudet
- ottaa huomioon saamenkäsityön symbolisen merkityksen saamelaisyhteisölle
- laatii suunnitelman työn toteutuksesta
- tekee materiaalivalintoja huomioiden turvallisuuden ja ekologisuuden
- laskee materiaalien menekkiä
- käyttää ja valitsee tuotteen toteuttamiseen soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä ja työvaiheita sekä tarkoituksenmukaisia ja turvallisia työotteita
- valmistaa saamenkäsityöalan tuotteen laaditun suunnitelman mukaisesti arvioiden sen muotoa, mittasuhteita ja valmistustapaa
- noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä sopii mahdollisista muutoksista
- viimeistelee tuotteen luovutuskuntoon
- dokumentoi työskentelyään digitaalisesti tai muulla alalle soveltuvalla menetelmällä

Saamenkäsityöalan kulttuuritiedon hankkiminen ja käyttäminen

Opiskelija

- tunnistaa saamenkäsityöalan erityispiirteitä
- toimii eettisesti kestäväällä tavalla saamenkäsityöalalla
- etsii saamenkäsityöalan kulttuuritietoa eri lähteistä ja käyttää tietoa työskentelyssään
- käyttää saamenkäsityöalan saamenkielistä ammattisanastoa ja ymmärtää saamen kielen merkityksen saamenkäsityöperinteen säilyttämisessä, ylläpitämisessä ja edistämässä
- tuntee alkuperäiskansan kansallisen ja kansainvälisen aseman kulttuurin säilyttämisessä ja edistämässä

Saamenkäsityöalan materiaalien hankkiminen ja esikäsittely

Opiskelija

- hankkii tarvittavat luvat luonnosta kerättävien materiaalien hankintaan
- suunnittelee ja toteuttaa materiaalien hankinnan ja esikäsittelyn luonnon kiertokulun mukaan
- minimoi jätteen synnyn sekä lajittelee ja kierrättää ylijäämät kiertotaloutta edistäen
- ottaa huomioon ympäristön ekologisesti kestäväällä tavalla

Työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista huolehtiminen

Opiskelija

- noudattaa työturvallisuusohjeita ja -säädöksiä
- huolehtii työympäristön turvallisuudesta ja viihtyisyydestä
- huolehtii työhyvinvoinnista ja käyttää ergonomisia asentoja

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti• tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti• tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti• muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja aloitteellisesti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy tavanomaisista ongelmanratkaisutilanteista• hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa• selviytyy ongelmanratkaisutilanteista hyödyntäen monipuolisia ratkaisutapoja• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ja toteuttaa työkokonaisuuden itsenäisesti ottaen huomioon muut toimijat• toimii yhteistyökykyisesti ja rakentavasti haastavissakin vuorovaikutustilanteissa• soveltaa työssä tarvittavaa tietoa ongelmanratkaisutilanteissa monipuolisesti ja kriittisesti• esittää työhön ja toimintaympäristöön liittyviä perusteltuja kehittämissuhteita• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseen• ymmärtää oman työnsä merkityksen osana laajempaa kokonaisuutta

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä saamenkäsityöalan työtehtävissä. Hän käyttää työskentelyssään saamenkielistä ammattisanastoa. Opiskelija perustelee valintojaan ja työskentelynsä vaikutusta saamenkäsityöalan kulttuuriympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

Lisäksi opiskelija suorittaa työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa edellytetyt osaamisen osoittamiseksi.

2.39. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (106727)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja

- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen saamen kielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstejä ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa omaan alaansa ja työelämään liittyviä tekstejä
- tuntee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen saamen kielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen romanikielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen romanikielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen viittomakielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen viitottujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten viitottujen tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita esitetyn ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten viitottujen tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- tuottaa viittomakielen rakenteen mukaisia tekstejä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Suomalaisen viittomakielen ja viittomakielisen kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu viittomakielisen kirjallisuuden eri lajeihin
- katsoo ja analysoi viittomakielisiä tekstejä.

Erilaisten viitottujen tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee viitottuja tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta viitotusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan viitottuja tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen suomen kielellä käyttäen tarvittaessa tulkkausta

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen

- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun tai tulkatun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen suomen kielellä käyttäen tarvittaessa tulkkausta

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- käyttää pääosin kielen perusrakenteita
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen käyttäen tarvittaessa tulkkausta ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alansa liittyviä ilmiöitä tai asioita alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Erilaisten tekstien tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- hallitsee kirjoitetun kielen käytänteitä
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee ja analysoi kaunokirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen omalla äidinkielellä

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Opiskelija

- viestii tilanteen ja kohderyhmän mukaisesti
- asettaa viestinnälleen tavoitteita
- perustelee mielipiteensä ja väitteensä ymmärrettävästi
- toimii yhteistyö- ja ryhmätilanteissa
- esittelee alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita tarkoituksenmukaista alan käsitteistöä käyttäen
- ymmärtää kielen ja vuorovaikutuksen merkityksen työelämässä ja yhteiskunnassa

- kehittää suomen kielen taitoaan tavoitteellisesti.

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tunnistaa erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää keskeisiä ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti.

Erilaisten tekstien tuottaminen

Opiskelija

- viestii tavoitteellisesti ilmaistessaan tunteitaan, ajatuksiaan tai mielipiteitään
- tuottaa oman alansa ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä
- käyttää pääosin kielen perusrakenteita
- käyttää kirjoitetun kielen käytänteitä tarkoituksenmukaisesti
- käyttää viestinnässään tarkoituksenmukaista tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kielen ja kirjallisuuden muotojen ja merkitysten tunteminen

Opiskelija

- tiedostaa ja huomioi kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkitystä
- tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin
- lukee suomenkielistä kirjallisuutta.

Erilaisten tekstien tulkitseminen ja tuottaminen

Opiskelija

- tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi niiden ilmaisutapoja
- tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä
- muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta.

Esiintymis- ja ryhmätyötaitojen kehittäminen

Opiskelija

- esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen ja havainnollistaa esitystään
- edistää ryhmän työskentelyä ja arvostaa muiden näkökantoja
- noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Toisen kotimaisen kielen käyttäminen työhön liittyvissä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä vuorovaikutustilanteista
- tulkitsee alaansa liittyviä suppeita tekstejä
- tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alaan liittyvää sanastoa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Toisella kotimaisella kielellä viestiminen työelämän vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy päivittäisissä työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- ilmaisee itseään tilanteen mukaan käyttäen ruotsin kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja
- tuottaa alansa liittyviä tekstejä
- valikoi ja hyödyntää erilaisia tietolähteitä toisella kotimaisella kielellä.

Kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen ymmärtäminen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa

Opiskelija

- ymmärtää ja huomioi ruotsin kielen aseman kansalliskielenä ja sen merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa
- ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Vieraan kielen käyttäminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Opiskelija

- selviytyy suullisista vuorovaikutustilanteista
- tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia tekstejä
- keskustelee työtehtävistään
- tuottaa alansa liittyviä tekstejä
- tulkitsee alansa liittyviä tekstejä
- arvioi ja kehittää kielitaitoaan.

Tiedon hakeminen erilaisista vieraskielisistä lähteistä

Opiskelija

- hakee toiminnassaan tarpeellista vieraskielistä tietoa eri lähteistä
- arvioi ja valikoi tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta.

Kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisessa ympäristössä toimiminen

Opiskelija

- tuntee opiskelemansa kielen ja kulttuurin vaikutuksen vuorovaikutustilanteeseen
- viestii monikielisessä ja kulttuurisessa ympäristössä
- kohtaa ihmiset yhdenvertaisesti ja arvostaen.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Vieraalla kielellä viestiminen työelämän tilanteissa

Opiskelija

- selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista
- ilmaisee itseään tilanteen edellyttämällä tavalla.

Aktiivisena kansalaisena toimiminen vieraskielisissä yhteyksissä

Opiskelija

- toimii aktiivisena kansalaisena vierasta kieltä käyttäen
- viestii vieraalla kielellä työssä ja arkielämässä ymmärtäen oikeutensa ja velvollisuutensa
- ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Tieto- ja viestintäteknisten laitteiden valinta ja käyttö

Opiskelija

- valitsee käyttötarkoituksenmukaiset laitteet ja sovellukset
- käyttää tarkoituksenmukaisia digitaalisia laitteita

Digitaalisten palveluiden ja sovellusten käyttö

Opiskelija

- hakee, käsittelee ja jakaa eri muotoista tietoa
- arvioi digitaalisen sisällön luotettavuutta
- käyttää yleisimpiä tekstinkäsittely-, taulukkolaskenta- ja esitysgrafiikkasovelluksia
- käyttää tarkoituksenmukaisia digitaalisia palveluita ja sovelluksia työtehtävissään

Vastuullinen ja turvallinen toiminta

Opiskelija

- noudattaa tietosuoja- ja tietoturvaohjeistusta
- suojaa henkilökohtaisia tietojaan ja yksityisyyttään
- tunnistaa tyypillisimpiä kyber- ja tietoturvauhkia
- käyttää viestipalveluita ja sosiaalisen median palveluita vastuullisesti
- käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia
- tunnistaa digitaalisten laitteiden ja sovellusten käytön vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Digitaalisten ympäristöjen ja sovelluksien hyödyntäminen

Opiskelija

- tunnistaa työnsä kannalta keskeisiä verkkoyhteisöjä
- hyödyntää yhteisöllisen työskentelyn alustoja ja palveluita
- rakentaa ammatillista verkkoidentiteettiään

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen ja jakaminen

Opiskelija

- tuottaa ja jakaa vastuullisesti digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa
- käyttää tai muokkaa sisältöjä huomioiden käyttö- ja tekijänoikeudet

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kulttuurien ja taiteen merkityksen tunnistaminen hyvinvoinnille

Opiskelija

- hyödyntää kulttuurien ja taiteen eri muotoja työssään
- tunnistaa esimerkkejä paikallisesta ja kansallisesta kulttuurista ja taiteesta
- tunnistaa taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille.

Itsensä ilmaisu taiteen ja luovan ilmaisun keinoin

Opiskelija

- kehittää omaa luovaa ilmaisuaan
- ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa.

Luova itsensä ilmaisu kirjoittamalla

Opiskelija

- kokeilee luovan kirjoittamisen erilaisia tapoja
- hyödyntää kirjoittaessaan erilaisia kuvitteellisia tekstejä
- käyttää kaunokirjallisuutta työnsä tukena.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Tiedon havainnointi ja kerääminen kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä

Opiskelija

- havainnoi kulttuuriympäristöään
- kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta.

Teoksen, tuotteen tai palvelun toteutuksen suunnitteleminen ja kokeileminen luovan ilmaisun keinoin

Opiskelija

- suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja
- kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.40. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (106728)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Perusmatematiikan käyttö työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- laskee peruslaskutoimitukset kokonais-, desimaali- ja murtoluvuilla
- laskee prosenttilaskut

- tekee talousmatematiikan laskelmia (tulot, menot, korot, lainat ja verot)
- toteuttaa mittayksiköiden muunnoksia
- ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälöitä
- laskee tavanomaisimpia pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia
- laskee mittakaavaan liittyviä laskutoimituksia
- hyödyntää suorakulmaisen kolmion geometriaa käytännön ongelmien ratkaisemisessa.

Loogisen päättelykyvyn, matemaattisten menetelmien ja apuvälineiden käyttö matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen

Opiskelija

- mallintaa yksinkertaisia ongelmia ensimmäisen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöillä, ratkaisee ne ja tulkitsee saatuja tuloksia
- käyttää laskinta, taulukkolaskentaohjelmaa ja muita apuvälineitä ongelmien ratkaisemiseen
- etsii taulukoista ja kuvaajista ongelmien ratkaisemisessa tarvittavaa tietoa
- käsittelee ja havainnollistaa tilastollisia aineistoja
- määrittää ja tulkitsee tunnuslukuja (keskiarvon, moodin ja mediaanin) tilastollisista aineistoista
- havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia.

Tulosten oikeellisuuden, suuruusluokan ja käytetyn ratkaisumenetelmän arviointi

Opiskelija

- varmistaa laskelmien oikeellisuuden
- varmistaa, että tuloksen yksikkö ja numerotarkkuus on mielekäs
- arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta.

Matemaattisen osaamisen arviointi ja merkityksen tunnistaminen

Opiskelija

- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan
- tunnistaa matematiikan merkityksen työvälteenä työ- ja arkielämässä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Matemaattisten ongelmien ratkaiseminen päättelemällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla

Opiskelija

- hyödyntää toisen asteen yhtälöitä, yhtälöpareja, taulukoita ja kuvaajia matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa
- tunnistaa eksponentiaalisen mallin ja ratkaisee yksinkertaisen eksponenttiyhtälön
- hyödyntää suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa.

Matemaattisen tiedon hankinta, ryhmittely ja tulkinta

Opiskelija

- käyttää tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä matemaattisen tiedon tunnistamiseen ja vertailuun
- tunnistaa normaalijakauman käsitteen ja graafisen esityksen
- kerää, ryhmittelee ja analysoi taulukoitua ja graafista tietoa eri lähteistä.

Informaation tuottaminen tilastoaineistosta ja todennäköisyyksien laskenta

Opiskelija

- tuottaa ja tulkitsee tilastoaineistosta keskiluvut ja keskihajonnan sekä diskreetin jakauman odotusarvon

- tunnistaa todennäköisyyslaskennan merkityksen ja laskee todennäköisyyksiä.

Ratkaisujen oikeellisuuden ja tulosten suuruusluokan arviointi

Opiskelija

- varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden
- päättelee matemaattisten ratkaisujen tuloksen suuruusluokan.

Talousmatematiikan soveltaminen

Opiskelija

- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja
- tekee kustannus- ja kannattavuusvertailujen pohjalta johtopäätöksiä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Fysiikan käsitteiden ja suureiden välisten riippuvuuksien tunnistaminen ja laskutoimituksien tekeminen

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee tavanomaisia fysiikan ilmiöitä (liike, voima, energia, lämpö ja sähkö) keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- ratkaisee yksinkertaisia tasaiseen liikkeeseen ja energiaan liittyviä laskutehtäviä.

Kemian käsitteiden ja suureiden välisten riippuvuuksien tunnistaminen ja laskutoimituksien tekeminen

Opiskelija

- kuvaa ja perustelee tavanomaisia kemian ilmiöitä (alkuaineet ja yhdisteet, seokset, kemialliset reaktiot ja sidokset, hapettuminen ja pelkistyminen sekä hapot ja emäkset) keskeisillä käsitteillä
- yhdistää tavanomaiset kemian ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa
- ratkaisee yksikertaisia ainemääriä ja pitoisuuteen liittyviä laskutehtäviä.

Kemian ja fysiikan taitojen soveltaminen ja osaaminen työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- tunnistaa, mihin fysiikkaa ja kemiaa tarvitaan työ- ja arkielämässä
- tunnistaa, mitä fysiikan lainalaisuuksia ja turvallisuusnäkökohtia tulisi huomioida työ- ja arkielämässä
- ottaa huomioon työ- ja arkielämässä käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit
- tunnistaa ilmiöiden ja aineiden ympäristövaikutuksia
- hyödyntää kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita
- käsittelee kemiallisia aineita vaarantamatta omaa, muiden tai ympäristön turvallisuutta
- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikan ja kemian osaamisessaan

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Fysikaalisiin ja kemiallisiin ilmiöihin liittyvien kokeellisten mittausten tekeminen ja havainnointi

Opiskelija

- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi mekaniikan ja energian ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä
- tekee kokeellisia mittauksia ja havainnoi happoihin ja emäksiin, hapettumiseen ja pelkistymiseen sekä orgaaniseen kemiaan liittyviä kemiallisia ilmiöitä ja niiden lainalaisuuksia käyttäen soveltuvia menetelmiä ja välineitä.

Kokeellisten mittaustulosten käsittely ja havaintojen analysointi

Opiskelija

- esittää keskeiset mittaustulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä
- käsittelee mittaustuloksia matemaattisilla menetelmillä ja mallintaa havaitsemiaan ilmiöitä
- määrittelee mahdollisia mittaustulosten virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen tarkoituksenmukaisella tarkkuudella
- arvioi mittaustulosten luotettavuutta
- tekee mittaustuloksista johtopäätöksiä.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

2.41. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (106729)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Suomalaisessa yhteiskunnassa toimiminen

Opiskelija

- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita

- toimii aktiivisena kansalaisena sekä käyttää monipuolisia vaikuttamisen tapoja.

Yhteiskunnan palvelujen käyttö ja kuluttajana toimiminen

Opiskelija

- tuntee ja osaa käyttää yhteiskunnan palveluja
- tunnistaa oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajana
- toimii vastuullisena kuluttajana
- hankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa.

Oman talouden suunnittelu ja talouteen liittyvien riskien arviointi

Opiskelija

- arvioi ja tunnistaa taloudelliseen tilanteeseensa vaikuttavia tekijöitä
- seuraa tulojaan ja menojaan
- suunnittelee hankintoja
- vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja
- asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita
- ennakoii talouteensa vaikuttavia riskitekijöitä erilaisissa elämäntilanteissa.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen

Opiskelija

- hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista
- seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa
- osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Alan yhteiskunnallisen merkityksen arvioiminen

Opiskelija

- seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua
- arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä.

Kansantalouden perusasiat ja keskeiset toimijat

Opiskelija

- seuraa taloutta koskevaa uutisointia
- tunnistaa yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen kehityksen merkityksen yleisesti ja oman alan työpaikkoihin ja työllistymiseen
- ymmärtää kansantalouden perusasiat, -käsitteet ja keskeiset toimijat.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Alan työmarkkinoiden tilanteen ja osaamistarpeiden selvittäminen

Opiskelija

- selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta
- tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet
- tietää alansa keskeiset ammatilliset verkostot
- tunnistaa alansa eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista.

Työsopimuksen solmiminen työnantajan kanssa

Opiskelija

- perehtyy oman alansa työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön
- tarkistaa työsopimuksen sisällön käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua.

Työyhteisön osana toimiminen

Opiskelija

- noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja sekä toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa
- noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita
- käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita
- työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja kulttuurisesti moninaista työyhteisöä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Työyhteisön jäsenenä toimiminen

Opiskelija

- tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä
- työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan.

Työelämän erilaisissa vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa toimiminen

Opiskelija

- toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa
- kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti
- toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävänsä ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti
- käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi.

Alan työtehtävien selvittäminen kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla

Opiskelija

- etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla
- löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Opiskelu- ja urasuunnitteluvuodet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Omien kiinnostuksen kohteiden, mahdollisuuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen

Opiskelija

- seuraa oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistamalla mahdollisen tuen tarpeen
- tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia ammatillisia mahdollisuuksiaan
- selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti.

Tutkintoa ja uraa koskevien valintojen tekeminen

Opiskelija

- selvittää itselleen sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi käyttäen erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja
- tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet, jotka edistävät työelämään sijoittumista ja omaa urasuunnitelmaa
- seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä
- käyttää tarkoituksen mukaisia oppimisympäristöjä osaamisensa hankkimisessa.

Tiedon hankkiminen erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta tutkinnon suorittamisen aikana

Opiskelija

- käyttää jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun tarvittavia tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä
- hankkii tietoa itselleen sopivista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja tekee urasuunnitelman
- perehtyy jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.

Työllistymiseen ja oman osaamisen esittelyyn valmistautuminen tutkinnon suorittamisen aikana

Opiskelija

- perehtyy työelämän tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin, ja kartoittaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja
- tekee omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan näkyväksi työnhakua varten ja esittelee osaamistaan kattavasti
- hakee työpaikkoja ja hyödyntää hakujärjestelmiä ja -menetelmiä
- päivittää urasuunnitelmaansa työllistymistä varten.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvästi• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Yrityksen tavoitteiden mukaisesti toimiminen

Opiskelija

- ymmärtää yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa
- toimii asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti
- ymmärtää oman toimintansa merkityksen osana työyhteisöä.

Liikeidean ja sen toteuttamismahdollisuuksien arvioiminen

Opiskelija

- ideoi liikeidean asiakkaiden tarpeet huomioiden
- löytää yrityksen perustamista tukevat keskeiset palvelut ja tietolähteet
- selvittää liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja
- arvioi liikeidean toteuttamisen taloudellisia edellytyksiä
- arvioi omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä
- selvittää yritystoiminnan riskejä ja mahdollisuuksia.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Terveydestä ja toimintakyvystä huolehtiminen

Opiskelija

- etsii monipuolista tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi
- laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, nikotiinittomuuden ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi
- edistää terveyttään ja hyvinvointiaan aktiivisesti ja arvioi realistisesti suunnitelman toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista hyödyntäen arvioinnissa myös muilta saamaansa palautetta.

Toimintaympäristön ja toiminnan turvallisuuden ja terveellisuuden arvioiminen

Opiskelija

- toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojensa kehittämistarpeita
- ottaa työssään monipuolisesti huomioon oman ammatinsa kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään
- selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn erilaisissa työympäristöissä.

Opiskelu- ja työkyvyn sekä hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla

Opiskelija

- hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvylle ja ottaa tiedot huomioon fyysistä toimintakykyä edistävissä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon
- kehittää opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan
- liikkuu parhaansa yrittäen kaikissa liikuntatilanteissa edistäen opiskelu- ja työkykyään.

Tapaturmien syntymisen ehkäiseminen ja ensiavun antaminen

Opiskelija

- toimii huolellisesti ja ehkäisee tapaturmien syntymistä
- antaa ensiapua ja hakee oikea-aikaisesti lisäapua
- estää toiminnallaan lisätapaturmien syntymistä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen liikunnan avulla

Opiskelija

- seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista
- soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja
- arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä.

Oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

Opiskelija

- toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti• tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja• käyttää perustietoa kaavamaisesti• arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none">• toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti• arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti• ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita• hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot• käyttää tietoa monipuolisesti• arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä• soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti• arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa• toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti• ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita• hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti• soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti• arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kestävän kehityksen periaatteet

Opiskelija

- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden kytkeytymisen toisiinsa
- hahmottaa ihmisen toiminnan merkityksen ilmastonmuutokseen
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja tunnistaa luonnonvarojen kestävä käytön välttämättömyyden kansallisesti ja globaalisti
- tunnistaa kestävän kehityksen toimintatapoja omassa elämässään ja työssään.

Hiilineutraalisuus ja kiertotalous

Opiskelija

- ymmärtää hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden periaatteet
- tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalitehokkuuden.

Toiminnan eettiset näkökulmat

Opiskelija

- tunnistaa työhön sisältyviä eettisiä valintoja
- arvioi omia ja muiden ratkaisuja eettisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Kestävän kehityksen arviointi

Opiskelija

- perehtyy työpaikan tai alan toimintaan kestävän kehityksen näkökulmista
- arvioi työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavia tekijöitä
- tekee ehdotuksia kestävän kehityksen kehittämiskohteista.

Kestävän kehityksen toimintatapojen suunnittelu

Opiskelija

- määrittelee tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen työpaikallaan tai alallaan
- valitsee kestävästä kehityksestä edistävät keinot ja toimintatavat
- aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit
- suunnittelee tarvittavan yhteistyön.

Kestävän kehityksen aktiivisena toimijana toimiminen

Opiskelija

- toteuttaa kestävän kehityksen toimintatapoja työpaikallaan tai alallaan
- toimii kestävän kehityksen esimerkkinä ja kannustaa muita kestävän kehityksen toimintaan
- viestii toimintatapojen muutostarpeista.

Kestävän kehityksen toiminnan onnistumisen arvioiminen

Opiskelija

- arvioi toimintatapojen tai tuotosten muuttumista työpaikallaan tai alallaan
- esittää kehittämistarpeita kestävän kehityksen edistämiseen tulevaisuudessa.

Arviointi

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti • tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja • käyttää perustietoa kaavamaisesti • arvioi suoriutumistaan
Tyydyttävä 2	<ul style="list-style-type: none"> • toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti • arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti • ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita • hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot • käyttää tietoa monipuolisesti • arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi
Hyvä 4	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä • soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti • arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa • toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti • ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita • hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti • soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti • arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

3. Jalometallialan osaamisala

Jalometallialan osaamisalan suorittanut artesaani valmistaa ja korjaa jalometallialan tuotteita tai tekee jalometallialan kaiverrustöitä. Hän voi toimia työntekijänä tai yrittäjänä alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä.

Jalometallialan osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan.

4. Kello- ja mikromekaniikan alan osaamisala

Kello- ja mikromekaniikan osaamisalalla voi erikoistua kellosepäksi tai mikromekaanikoksi. Tämän osaamisalan suorittaneen osaaminen vaatii erittäin hallittua kädentaitoa ja kykyä työskennellä tarkkojen puhtausvaatimusten mukaisesti.

Kelloseppä osaa valmistaa, huoltaa ja korjata mekaanisia kelloja. Hän toimii usein yrittäjänä ja alan myyntitehtävissä asiantuntijana. Suomalaiset kellosepät työskentelevät usein kansainvälissä työympäristöissä työkielenään suomen lisäksi yleensä englanti, ranska tai saksa.

Mikromekaanikko osaa valmistaa mekaanisia ja elektronisia pienlaitteita ja niiden osia sekä erilaisia mittareita ja tuotannossa tarvittavia työvälineitä. Osaaminen edellyttää korkeatasoista käsityötaitoa ja mikromekaniikan hallintaa sekä pitkäjännitteisyyttä työskentelytavoissa. Työssä on paljon tehtäviä, joita ei voi koneellistaa tai automatisoida. Työtehtävät sijoittuvat eri aloille konepajoista, pienyrityksiin ja tutkimuslaitoksiin.

Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan. Hän työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita, tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa. Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjäjyys.

5. Käsityön ohjaustoiminnan osaamisala

Käsityön ohjaustoiminnan osaamisalan suorittanut artesaani voi toimia työntekijänä tai yrittäjänä alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, ohjaustoiminnassa sekä asiakaspalvelussa ja myyntityössä.

Hän tuntee alan käytäntöjä, kestävästä kehityksestä ja materiaalien käsittelystä. Työssä tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys.

6. Metalliseppäalan osaamisala

Metalliseppän osaamisalan suorittanut artesaani valmistaa ja korjaa alan tuotteita. Hän voi toimia yrittäjänä tai alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus- ja huoltotehtävissä.

Metalliseppän osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä suunnitella omaa työtään, oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys.

7. Puusepänanalan osaamisala

Puusepänanalan osaamisalan suorittanut artesaani valmistaa ja korjaa puualan tuotteita. Hän voi toimia työntekijänä tai yrittäjänä alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus- ja huoltotehtävissä.

Puusepänanalan osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä suunnitella omaa työtään, oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys.

8. Restaurointialan osaamisala

Restaurointialan osaamisalan suorittanut artesaani osaa dokumentoida ja restauroida kohteita yhteistyössä muiden alan työntekijöiden kanssa. Hän voi toimia työntekijänä tai yrittäjänä alan mukaisissa restaurointitehtävissä, asiakaspalvelussa sekä myyntityössä.

Restaurointialan osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen restauroida kohteita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä suunnitella omaa työtä, oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys.

9. Saamenkäsityön osaamisala

Saamenkäsityön osaamisalan suorittanut artesaani osaa hankkia ja käyttää saamenkäsityöalan kulttuuritietoa työssään. Hän osaa hankkia ja esikäsitellä saamenkäsityöalan materiaaleja luonnon luontaisen kiertokulun sekä lupakäytäntöjen mukaisesti. Hän osaa suunnitella ja valmistaa saamenkäsityöalan tuotteita, suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan. Hän käyttää työskentelyssään saamenkielistä ammattisanastoa. Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys.

Saamenkäsityön osaamisalan suorittanut artesaani voi toimia yrittäjänä tai alan mukaisissa työtehtävissä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, ohjaustoiminnassa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä.

Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä ja kestävästä kehitystä voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille.

10. Sisustusalan osaamisala

Sisustusalan osaamisalan suorittanut artesaani osaa suunnitella ja toteuttaa sisustuskokonaisuuksia asiakkaille. Työtä tehdään tiimeissä, joissa tekijät ovat erikoistuneet eri osaamisalueisiin. Sisustusalan osaamisalan suorittanut henkilö on usein moniosaaja. Hän voi toimia yrittäjänä tai työntekijänä tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä.

Sisustusalan osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan.

11. Soitinrakennusalan osaamisala

Soitinrakentamisen osaamisalan suorittanut artesaani osaa suunnitella ja rakentaa soittimia. Hän voi toimia yrittäjänä tai työntekijänä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus- ja huoltotehtävissä.

Soitinrakentamisen osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan.

12. Tuotteen valmistuksen osaamisala

Tuotteen valmistuksen osaamisalan suorittanut artesaani voi toimia monipuolisesti eri taideteollisuusalan työtehtävissä ja ammattialoilla, perinteisissä tai aivan uudentlaisissa tehtävissä. Esimerkiksi visualistit, lasinpuhaltajat, 3D tulostajat, messurakentajat voivat osoittaa osaamisensa tällä osaamisalalla.

Tämän osaamisalan suorittanut artesaani voi toimia yrittäjänä tai työntekijänä tuotteiden suunnittelu- ja valmistustehtävissä, tilojen suunnittelu- ja rakentamistehtävissä, palvelujen suunnittelu- ja toteuttamistehtävissä, ohjaustoiminnassa, teollisessa tuotannossa, asiakaspalvelussa ja myyntityössä sekä korjaus-, rakentamis- ja huoltotehtävissä.

Tuotteen valmistuksen osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan.

13. Verhoilualan osaamisala

Verhoilualan osaamisalan suorittanut artesaani osaa verhoilla tuotteita. Hän voi toimia yrittäjänä tai työntekijänä verhoimossa tai teollisessa tuotannossa. Työ voi olla tuotteiden verhoilua, ohjaustoimintaa tai myyntityötä.

Verhoilualan osaamisalan suorittanut artesaani työskentelee alansa laatumääreiden mukaisesti. Hän tuntee alan säädökset, alan käytäntöjä, kestäväää kehitystä ja materiaalien käsittelyn voidakseen valmistaa tuotteita tai palveluita asiakkaille. Teknisen ammattitaidon lisäksi tarvitaan kykyä oppia jatkuvasti uutta, hahmottaa kokonaisuuksia, hyödyntää digitalisaation suomia mahdollisuuksia alallaan ja työskennellä yhdessä toisten kanssa.

Taideteollisuusosalalle on tyypillistä esteettinen, visuaalinen ja kulttuuriosaaminen, kädentaidot sekä yrittäjyys. Taideteollisuusalan tutkinnon suorittanut osaa suunnitella omaa työtään ja hankkia monipuolisesti tietoa omalta alaltaan.

14. Osaamisen arviointi

Ammatilliset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla 1–5 tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten ja arviointikriteerien mukaisesti. Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain. Tutkinnon osan arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

Yhteiset tutkinnon osat arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueet arvioidaan asteikolla 1–5 osa-alueen osaamistavoitteiden ja arviointikriteerien mukaisesti. Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen arvosana määräytyy sen mukaan, mille arviointiasteikon tasolle opiskelijan osaaminen kokonaisuutena parhaiten sijoittuu.

15. Liite 1. Arvoperusta

Ammatillisen koulutuksen tuottama osaaminen uudistaa ja kehittää yksilöitä, työelämää ja yhteiskuntaa. Ammatillinen koulutus antaa valmiuksia yksilöille ja yhteisöille tehdä ratkaisuja eettisen ja kriittisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Osallisuus, aktiivinen toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat ammatillisen koulutuksen toiminnassa.

Ammatillinen koulutus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suvaitsevaisuus, erilaisuus ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja ne toteutuvat koulutuksessa. Avoimuus luo turvallisuutta ja luottamusta.

Ammatillinen koulutus perustuu työelämän osaamistarpeisiin ja tarjoaa opiskelijan tavoitteisiin ja elämäntilanteeseen sopivia osaamisen kehittämisen tapoja. Toimintaympäristöjen muuttuessa ammatit muuttuvat ja jokaisen vastuu osaamisensa kehittämisestä korostuu. Ammatillinen koulutus vastaa yksilöiden, työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeiden muutoksiin joustavasti ja vaikuttavasti.

Ammatillisessa koulutuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Ammatillinen koulutus lisää ymmärrystä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä. Turvallinen työskentely, yrittäjämäinen asenne ja talouden hallinta ovat osa ammattitaitoa. Kansainvälistyminen ja globaali vastuu vahvistuvat.

Arvoperusta toteutuu ammatillisen koulutuksen toimintakulttuurissa, osaamisen hankkimisessa ja osoittamisessa sekä oppimisympäristöissä.

16. Liite 2. Luvat ja pätevyudet

Tutkinnossa edellytyksenä on, että opiskelija suorittaa säädösperusteiset sekä työelämän edellyttämät luvat ja pätevyudet, jotka ovat välttämättömiä ammattitaitovaatimuksissa ja osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi.